

Postavljanje temelja za detinjstvo bez nasilja: primena zabrane fizičkog kažnjavanja dece u praksi

Smernice za sprovođenje

#ZAUSTAVIMOnasilje
serija samita o rešenjima

Jun 2021

End Violence
Against Children

End Corporal
Punishment

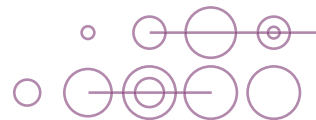

Positive
Discipline In
Everyday Life

Save the Children

Postavljanje temelja za detinjstvo bez nasilja: primena zabrane fizičkog kažnjavanja dece u praksi, Smernice za sprovođenje.

Specijalan izveštaj za seriju samita o rešenjima **#ZAUSTAVIMOnasilje**

Objavilo Globalno partnerstvo za okončanje nasilja nad decom u junu 2021

end-violence.org

endcorporalpunishment.org

Kontekst

Sama reforma zakona neće eliminisati fizičko kažnjavanje. Cilj ovih smernica jeste da se ponude praktične informacije radi podrške primeni zakona kojima se zabranjuje fizičko kažnjavanje u svim okruženjima. Neophodne su obrazovne i preventivne mere radi podizanja stepena svesti o štetnosti fizičkog kažnjavanja dece, informisanju o pravu deteta na zaštitu i obezbeđivanja suštinskih temelja za promene socijalnih normi i vidova ponašanja. Ove smernice prate naš izveštaj “Zabrana svih vidova fizičkog kažnjavanja dece: postavljanje temelja za detinjstvo bez nasilja”, koji je takođe objavljen u kontekstu serije samita o rešenjima #ZAUSTAVIMOnasilje.

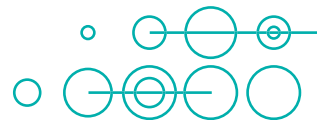
Globalno partnerstvo za okončanje nasilja nad decom pokrenuo je u julu 2016. godine generalni sekretar UN. Danas je Partnerstvo za okončanje nasilja jedini globalni subjekt usmeren isključivo na Cilj održivog razvoja 16.2: ukidanje svih vidova nasilja nad decom. Partnerstvo čini preko 600 partnera, uključujući vlade, agencije UN, istraživačke institucije, međunarodne nevladine organizacije, fondacije, organizacije civilnog društva, grupe iz privatnog sektora, i mnoge druge. Iako se u mnogo čemu razlikujemo, vezuje nas jedno prosto uverenje: svako dete zasluhuje da raste bez nasilja.

„Zaustavimo fizičko kažnjavanje“ je ključna inicijativa Globalnog partnerstva za okončanje nasilja nad decom. Ranije poznato pod nazivom Globalna inicijativa za okončanje svih vidova fizičkog kažnjavanja dece, „Zaustavimo fizičko kažnjavanje“ sprovodi širok niz aktivnosti specifično osmišljenih kako bi se podstakao napredak ka univerzalnoj zabrani i ukidanju fizičkog kažnjavanja dece.

Radimo na tome da se u čitavom svetu ukine svo fizičko kažnjavanje putem:

1. Sprovođenja i pružanja podrške za aktivnosti zastupanja na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou sa konkretnim podacima i prilagođenim tehničkim resursima, smernicama i pomoći.
2. Obezbeđivanja ažurnih i sveobuhvatnih baza znanja sa podacima o pravnom statusu fizičkog kažnjavanja, njegove rasprostranjenosti i posledica, i alata kojima bi se obezbedilo njegovo ukidanje.
3. Obezbeđivanja tehničke pomoći za vlade i civilno društvo, kroz podršku u zabranjivanju i eliminisanju fizičkog kažnjavanja.
4. Podrške za globalni pokret partnera i pružalaca podrške na svim kontinentima.

Ove smernice oslanjaju se na sledeći skup postojećih ključnih resursa

Nenasilno detinjstvo: Napuštanje fizičkog kažnjavanja u regionu Baltičkog mora

Dvogodišnji projekat, koji vodi Savet država Baltičkog mora u saradnji sa

Globalnom inicijativom za ukidanje svog fizičkog kažnjavanja dece uz podršku Evropske unije, usmeren na promovisanje delotvornog sprovođenja zakonske zabrane fizičkog kažnjavanja putem kolaborativnog planiranja i aktivnosti sa više zainteresovanih strana.

Inicijativa se oslanjala na iskustva država u regionu Baltičkog mora gde je 10 od 11 država zabranilo sve vidove fizičkog kažnjavanja - od država koje imaju preko 30 godina iskustva u primeni zabrane do onih koje su se tek nedavno otisnule na ovaj put.

Tokom čitave 2017. godine održavane su nacionalne konsultacije u Švedskoj, Finskoj, Letoniji, Estoniji i Poljskoj, a niz tematskih ekspertskih konsultacija održan je 2018. godine kao osnov za izradu pet izveštaja sa smernicama kojima bi se prenele ključne poruke i najbolje prakse za primenu nacionalnih zakona u praksi. Izveštaji sa smernicama bili su usmereni na primenu zabrane u porodičnom okruženju; pozitivno roditeljstvo; kampanje podizanja stepena svesti; pružaoce usluga; i praćenje napretka.

Izveštaji su dostupni na adresi: childrenatrisk.cbss.org/non-violent-childhoods/

Pozitivna disciplina i alternative za fizičko kažnjavanje dece: UNCAT alat za sprovođenje u pogledu pozitivne discipline

Ovaj praktični alat je pripremila Inicijativa o Konvenciji protiv torture, u partnerstvu sa organizacijom Child Rights Connect. Cilj publikacije jeste da vodi države kroz korake koje mogu da preduzmu da bi uskladile svoje politike, zakone i prosvetne prakse kako bi bile u saglasnosti sa Konvencijom UN protiv torture i Konvencijom UN o pravima deteta. Pokriva širok niz okruženja u kojima se fizičko kažnjavanje i drugi vidovi okrutnog ili ponižavajućeg kažnjavanja koriste kao sredstvo za disciplinovanje dece. Sadrži niz dobrih praksi za podršku i usmeravanje roditelja, staratelja i nastavnika da koriste pozitivan pristup za disciplinovanje dece.

Izveštaj je dostupan na adresi: cti2024.org/resources-for-states/

UNI346485

Podrška nacionalnim strategijama za ostvarivanja cilja 16.2 Ciljeva održivog razvoja putem platforme INSPIRE

INSPIRE je tehnički paket koji je razvilo deset agencija predvođenih Svetskom zdravstvenom organizacijom. Namijenjen svima, od vlada do nivoa zajednice, ovaj paket nudi sedam strategija koje nude okvir za ukidanje nasilja nad decom. U sklopu prve strategije - sprovođenje i primena zakona - INSPIRE paket ističe potrebu za zakonima kojima se zabranjuje fizičko kažnjavanje dece od strane roditelja, nastavnika i drugih staratelja. U sklopu INSPIRE paketa dati su i primeri programa na nivou šire javnosti, kao i stručnog obrazovanja i podizanja stepena svesti usmereni na promenu društvenih normi i stavova u pogledu nasilja u odgoju dece, koji bi trebalo da prate zakonske reforme.

#ZAUSTAVIMOnasilje

Nasilje nad decom predstavlja epidemiju zlostavljanja. Preko milijardu dece doživljava nasilje svake godine¹ sa razornim kratkoročnim i dugoročnim posledicama. Uprkos razmerama i uticaju nasilja nad decom - i dokazanim rešenjima zasnovanim na podacima koja postoje² - još uvek nam nedostaju politička volja i finansijska ulaganja koja su hitno potrebna da bi deca bila bezbedna u kući, na internetu, u školi i u zajednici. Od ključnog je značaja i da je KOVID-19 povećao rizik od nasilja nad decom u svim zemljama i zajednicama. Kao rezultat pandemije, 85 miliona³ devojčica i dečaka više potencijalno je izloženo fizičkom, seksualnom i emocionalnom nasilju.

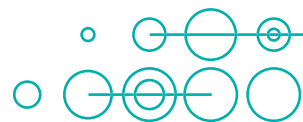
KOVID-19 je takođe doneo nove pritiske kako na nacionalne budžete, tako i međunarodne donatore, ugrožavajući već ograničena ulaganja u ukidanje nasilja nad decom, uz godine ostvarenog napretka. Kampanja #ZAUSTAVIMOnasilje za cilj ima da nadahne zajednicu posvećenu okončanju nasilja i ubrza političku i finansijsku posvećenost potrebnu za trajno ukidanje nasilja nad decom.

Zabrana i okončanje fizičkog kažnjavanja od ključne su važnosti za ukidanje svih vidova nasilja i zlostavljanja dece; prema tome, u pitanju je jedna od šest predloženih politika kampanje #ZAUSTAVIMOnasilje. Fizičko kažnjavanje je najčešći vid nasilja nad decom u svetu. Zbog široko rasprostranjene društvene prihvatljivosti toleriše se određeni stepen nasilja tokom čitavog detinjstva, učvršćuje nizak društveni status dece i otvara prostor za druge vidove nasilja, iskorišćavanja i zlostavljanja. Svaki vid fizičkog kažnjavanja krši prava deteta na poštovanje njihovog ljudskog dostojanstva i fizičkog integriteta. Trenutno svega 13 odsto dece u svetu živi u jednoj od 62 zemlje u kojima je fizičko kažnjavanje u potpunosti zabranjeno.

¹Hillis S, Mercy J, Amobi A, et al. Global Prevalence of Past-year Violence Against Children: A Systematic Review and Minimum Estimates. Pediatrics. 2016; 137 (3):e20154079

²INSPIRE: Seven strategies for ending violence against children, World Health Organization 2016

³COVID-19 Aftershocks: A perfect storm- Millions more children at risk of violence under lockdown and into the "new normal", World Vision, 2020, p. 3

Uvod: Zašto je važna primena?

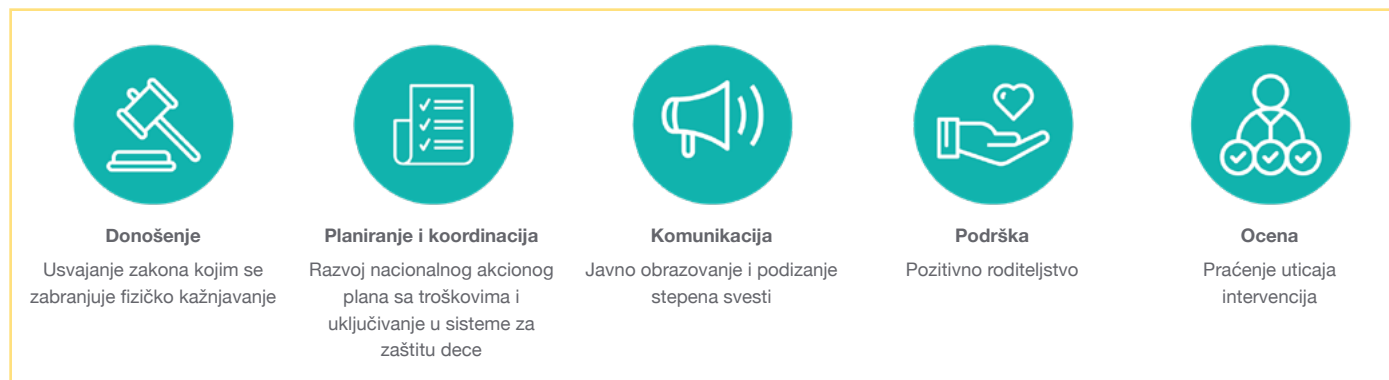
Krajnji cilj zabrane fizičkog kažnjavanja jeste da se obezbedi da ga nijedno dete nikada ne iskusi, putem potpunog ukidanja njegove primene. Zakonska zabrana šalje jasnu poruku da je udaranje i povređivanje deteta, iz bilo kog razloga, pogrešno, kao što je i udaranje i povređivanje odraslih. Međutim, zabrana postaje istinski delotvorna tek kada se uspostave konkretne mere kojima se sprečava da deca proživljavaju fizičko kažnjavanje, ma koliko slabo bilo. Primena zakona ne predstavlja samo reakciju na odrasle koji nasilno kažnjavaju decu - već se prvenstveno radi o promeni stavova i praksi tako da se fizičko kažnjavanje više ne smatra prihvatljivim, čime se omogućuje promena društvenih normi ka pozitivnim, nenasilnim metodama odgajanja dece.

U sklopu Ciljeva održivog razvoja (COR) usvojenih 2015. godine, države su se obavezale na izgradnju miroljubivih, nenasilnih društava u kojima se poštuju ljudska prava. Agendom je ustanovljeno 17 ciljeva, uz potciljeve za ostvarivanje svakog od ciljeva, kao i indikatore za praćenje napretka ka ostvarivanju svakog od potciljeva. Okončanje fizičkog kažnjavanja je ključ za ukidanje svog nasilja nad decom (COR potcilj 16.2) i dugoročno smanjenje nasilja u čitavom društvu. Takođe je od ključne važnosti za ostvarivanje drugih potciljeva COR, uključujući one koji se odnose na zdravlje (COR 3), obrazovanje (COR 4), nasilje nad ženama i devojčicama (COR 5 i 16), jednakost (COR 5 i 10) i ekonomsku stabilnost i rast (COR 8).

Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima deteta (KPD) zahteva od država da preduzmu sve odgovarajuće zakonodavne, administrativne, društvene i obrazovne mere da bi zaštitile decu od svih vidova nasilja dok su pod brigom roditelja, zakonskih staratelja ili drugih lica koja brinu za dete (član 19.).

Države su prema tome u obavezi da primenjuju zakone o zabrani u sklopu svojih međunarodnih i regionalnih obaveza u oblasti ljudskih prava. Kako bi države napredovale u smeru ukidanja nasilnog kažnjavanja, zakonska reforma mora da se vezuje za javno obrazovanje, kao i preventivne mere i mere za podizanje stepena svesti, uz podršku multisektorskoj koordinaciji, kao i praćenju i oceni.

Ključni koraci za prelazak sa zabrane na eliminaciju fizičkog kažnjavanja uključuju sledeće:

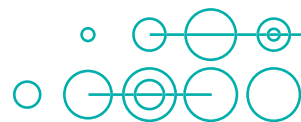

Donošenje zakona

Izričita zabrana u okviru zakonodavstva ima koristi za decu, kao i sve one koji žive ili rade sa decom ili za decu. Važi za različita okruženja u kojima deca žive, kao što su porodični zakon ili prosvetni zakoni.

Prvi korak u zabrani fizičkog kažnjavanja jeste revidiranje nacionalnog pravnog okvira da bi se jasno utvrdio pravni status fizičkog kažnjavanja u svim okruženjima, kao i uvidelo šta je potrebno promeniti. Potpuna zabrana zahteva ukidanje svakog opravdanja za fizičko kažnjavanje. U pojedinim državama pravo roditelja da vrše fizičko kažnjavanje prepoznato je u više od jednog zakona. Važno je da se svi relevantni zakoni izmene i dopune i svaki poziv na ovo pravo ukine. Ovo, naravno, važi za sve zakone kojima se ovlašćuje ili reguliše primena fizičkog kažnjavanja, na primer u prosvetnim zakonima ili zakonodavstvu u vezi sa sistemima staranja ili kazneno-popravnim sistemom.

Jedini način da se obezbedi jasna, beskompromisna zabrana svih vidova fizičkog kažnjavanja jeste da se u zakonodavstvu koriste jasne, beskompromisne formulacije. Jasne formulacije kojima se zabranjuje fizičko kažnjavanje takođe imaju edukativnu namenu, pošto je osnovna namena svakog dobrog zakona edukativna: sprečavanje i odvracanje od kršenja, a ne samo prosto kažnjavanje počinilaca nakon događaja.

Mnogi partneri iz različitih sektora često se okupljaju u okviru kampanja za zabranu fizičkog kažnjavanja. To može da uključuje poslanike, predstavnike vlade (npr. ministre), kao i dečje koalicije, organizacije koje se bave ljudskim pravima, verske ili tradicionalne vođe i istaknute popularne ličnosti. Impuls koji proizvodi kampanja za ostvarivanje reforme zakona podstaći će sinergiju među partnerima na nacionalnom i lokalnom nivou - a takođe obezbediti uslove ili omogućiti okruženje za zakonodavne promene koje pomažu da se podstakne razvoj nacionalne strategije za primenu novog zakonodavstva.

Primeri reforme zakona

Nepal

Pre reforme zakona

Odeljak 7 Zakona o deci, 2048(1992): *“Bilo koji postupak majke, oca, člana porodice, staratelja ili nastavnika kojim se dete prekoreva ili dobija manje batine za svoje sopstveno dobro, neće biti smatran kršenjem [ovog Odeljka]”.*

Nakon reforme zakona

Odeljak 7, stav 5 Zakona o deci iz 2018. godine (nezvaničan prevod): *“Svako dete ima pravo na zaštitu od svih vidova fizičkog ili mentalnog nasilja i kažnjavanja, zanemarivanja, nehumanog postupanja, rodnog ili diskriminatornog zlostavljanja, seksualnog zlostavljanja i iskorišćavanja koje vrši njegov/njen otac, majka, drugi članovi porodice ili staratelji, nastavnici ili bilo koje drugo lice.”*

Odeljak 66, stav 2, tačka (d) Zakon o deci 2018 (nezvaničan prevod): *“Vršenje fizičkog ili mentalnog kažnjavanja ili grubog (ili nehumanog) ophođenja u kući, školi ili bilo kom drugom okruženju kriminalizuje se kao vid nasilja nad decom...”.*

Kostarika

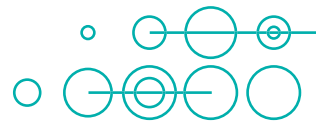
Pre reforme zakona

Član 143. Porodičnog zakona iz 1974. godine: *“Autoritet roditelja daje pravo i nameće dužnost da se obrazuje, brine za, nadzire i, u ograničenoj meri, ispravlja sin ili ćerka.”*

Nakon reforme zakona

Član 143. Porodičnog zakona, 1974 (izmenjen i dopunjen Zakonom o pravima dece i adolescenata na disciplinu bez fizičkog kažnjavanja i drugih vidova ponižavajućeg ophođenja, 2008): *“Autoritet roditelja daje pravo i nameće dužnost na usmeravanje, obrazovanje, brigu, nadzor i disciplinovanje dece, što ni u kom slučaju ne odobrava primenu fizičkog kažnjavanja niti bilo koji drugi vid ponižavajućeg ophođenja prema maloletnicima...”*

Planiranje i koordinacija

Svaka od zemalja razvije Nacionalni akcioni plan na osnovu sopstvenih potreba i političke strukture. Plan može da potpada pod dečje zdravstvo, dečje blagostanje ili ljudska prava, ili da bude usmeren konkretno na sprečavanje nasilja nad decom. Primeri nacionalnih akcionih planova koji uključuju ukidanje fizičkog kažnjavanja uključuju:

- Drugi Master plan za politike u vezi sa decom (2020-2024) u Republici Koreji, koji se usmerava na pozitivnu disciplinu i obrazovanje roditelja zasnovano na pravima deteta.
- Regionalni plan akcije za ukidanje nasilja nad decom iz 2015. godine koji su razvile države članice ASEAN, a koji poziva države da donesu zakonodavstvo kojim se brani fizičko kažnjavanje u svim okruženjima i podstiče primena pozitivne discipline.

Nacionalnim akcionim planom predstavljaju se strateške smernice i aktivnosti potrebne radi rešavanja konkretnih pitanja u pogledu prava deteta. Postojanje dokumentovanog plana, koji je ratifikovao pravni organ (često parlament) može da poveća posvećenost političkim promenama. Njegovo sprovođenje zahteva multisektorsku saradnju; njegov uticaj zavisi od dugoročne posvećenosti.

Izrada nacionalnog akcionog plana sa troškovima od ključnog je značaja za delotvorno sprovođenje. To bi mogao da bude odvojen plan, ili plan integrisan u nacionalni plan za ukidanje svog nasilja nad decom ili porodičnog nasilja ili zaštite dece. Ograničeni resursi ne bi trebalo da sprečavaju primenu zakona. Na primer, primenom postojećih nacionalnih akcionih planova moglo bi se obezbediti da se, u slučajevima u kojima je to moguće, rezultati maksimizuju, ograničeni resursi delotvorno koriste, a duplikacija i rasipanje resursa izbegava.⁴ Pri određivanju troškova nacionalnog akcionog plana uzimaće se u obzir nacionalni i lokalni kapaciteti i potrebe; usvojiće se realističan i praktičan pristup, uključujući strategiju mobilizacije resursa radi očuvanja dugoročnih aktivnosti.

Nacionalni akcioni plan sa troškovima trebalo bi da bude usmeren na decu i više sektora, i da uključuje:

- Metode za podršku učešću dece u izradi, sprovođenju i ocenjivanju plana.
- Mehanizme koordinacije uključujući sve nacionalne i lokalne službe koje rade sa i za potrebe dece i porodica, i sve vladine resore i agencije nadležne za decu, porodicu i javno zdravlje.
- Procene praćenja i ocenjivanja, uključene od samog početka, kako bi se obezbedilo da zabrana ostvaruje pozitivne promene društvenih normi i ponašanja u roditeljstvu i obrazovanju.
- Odgovarajuće resurse za podršku dugoročnim kampanjama za promenu društvenih normi i budžete usmerene na decu.

Uspešna primena takođe zahteva uspostavljanje nacionalnog koordinacionog mehanizma koji predvodi vlada radi izrade, koordinacije i izgradnje nacionalne i lokalne infrastrukture potrebne za sprovođenje plana. Ovaj mehanizam može da uključuje resore vlade nadležne za obrazovanje, zdravlje, pravosuđe i socijalnu zaštitu; privatni sektor; kao i organizacije civilnog društva, kao što su stručna udruženja, verske organizacije, akademske institucije, fondacije i druge NVO.⁵ Ista vrsta koordinacije biće potrebna i na lokalnom nivou. Nacionalni akcioni plan će prema tome opisivati programe i intervencije koji će se sprovoditi na nacionalnom nivou, kao i na nivou zajednice. Možda neće biti moguće sprovoditi planirane aktivnosti istovremeno u svim zajednicama i okruzima, tako da se može koristiti fazni pristup da bi se ostvarila nacionalna pokrivenost nakon određenog perioda.⁶

Postojeći mehanizmi za zaštitu deteta na nivou zajednice mogu se koristiti da bi se uvele intervencije u pogledu detinjstva bez nasilja, pošto će doći do šire grupe korisnika usluga na nivou zajednice. Takođe je potrebno da se uzmu u obzir potrebe i izazovi zajednica, često sa ograničenim finansijskim resursima. Međutim, potrebno je uspostaviti adekvatne mehanizme za koordinaciju i etički primereno ocenjivanje.⁷

⁴INSPIRE Seven strategies for ending violence against children, str. 89 ⁵INSPIRE Seven strategies for ending violence against children, str. 75 ⁶INSPIRE Seven strategies for ending violence against children, str. 88 ⁷INSPIRE Seven strategies for ending violence against children, str. 76

Ključni atributi jakog Nacionalnog akcionog plana za ukidanje nasilja nad decom uključuju sledeće:

- Pregled konteksta nasilja nad decom i postojećih programa i resursa u zemlji.
- Utvrđene prioritete, na osnovu opisa problema i raspoloživih resursa.
- Mapu puta ili plan koji daje vremenski raspored planiranih aktivnosti/ciljeva i njihovih vremenskih okvira.
- Plan bi trebalo da uključuje pregled budžeta sa detaljima o tome koliko je sredstava potrebno za svaku od aktivnosti i odakle će poteći resursi.
- Dostupna istraživanja o rasprostranjenosti nasilja nad decom u zemlji.

Član 4. Konvencije UN o pravima deteta zahteva od vlada da opredele najviše moguće raspoložive resurse na zaštitu prava deteta.

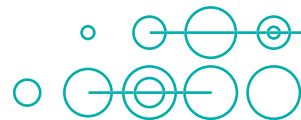
UNI309791

Komunikacija i podizanje stepena svesti

Osporavanje tradicionalne prihvaćenosti fizičkog kažnjavanja i drugih vidova okrutnog ili ponižavajućeg disciplinovanja zahteva stalne aktivnosti tokom dužeg vremenskog perioda. Podizanje stepena svesti i komunikacija predstavljaju ključne mere koje se koriste za podršku usvajanju i primeni nacionalnih zakona kojima se zabranjuje fizičko kažnjavanje dece.

Biće potrebne kampanje visokog profila na nivou čitavog društva da bi se podigao stepen svesti o zakonu, promovisala svrha zabrane i podržale promene stavova i vidova ponašanja u pogledu nasilja u odgoju dece. Ovo zahteva određivanje ciljne publike, izradu ključnih poruka - konkretno, za rešavanje specifičnih prepreka - i utvrđivanje najdelotvornijih prilika za komunikaciju.

Promovisanje nenasilnih vidova roditeljstva i obrazovanja trebalo bi da bude uključeno u sve tačke kontakta između vlade, roditelja i dece, u zdravstvenim, socijalnim i obrazovnim službama, uključujući institucije za rano detinjstvo, dnevne boravke i škole. Takođe bi trebalo da bude integrisano u početnu obuku i obuku na radu nastavnika i svih koji rade sa decom u sistemu starateljstva i pravosuđa.

Obrazovne mere za podršku novom zakonodavstvu:

- široka, stalna diseminacija i obrazlaganje zakona i njegovih implikacija
- detaljne smernice, za sve uključene strane, o tome kako bi zakon trebalo primenjivati u najboljem interesu dece
- prevođenje zakona, smernica i informativnih materijala na lokalne jezike
- izrada verzije zakona razumljive deci
- obuka i izgradnja kapaciteta za sva stručna lica koja rade neposredno i posredno sa decom

Moguće stavke za komunikacione poruke:

- upis rođenja u matične knjige
- prenatalne i postnatalne usluge
- svi ostali kontakti zdravstvenih službi i praktičara u zdravstvu sa roditeljima, budućim roditeljima i decom
- upis u predškolsko, upis u školu, školski plan i program i neformalna obrazovna okruženja
- službe socijalne zaštite u kontaktu sa decom (uključujući decu u svim van-porodičnim okruženjima) i porodicama
- početna obuka i obuka na radu za sve koji rade sa i za potrebe porodice i dece, uključujući nastavnike, radnike u sektoru staranja itd.
- elementi civilnog društva u kontaktu sa decom i porodicama, uključujući verske grupacije
- radio, sredstva javnog informisanja, internet, društvene mreže itd.

Podrška za pozitivno roditeljstvo

“Roditeljstvo” se odnosi na konzistentnu negu koju pruža bilo koji biološki roditelj, staratelj ili drugo lice koje pruža konzistentnu negu detetu. Pružaoci nege uključuju majke i očeve, braću i sestre, dede i babe, kao i druge rođake, uključujući ne-biološke staratelje kao što su očusi i maćehe ili usvojitelji.

Programi za podršku roditeljstvu imaju dugu istoriju i rigoroznu bazu podataka na koje se oslanjaju.⁸ Tokom proteklih 10 godina, preko 100 randomizovanih ispitivanja pokazalo je da programi za podršku roditeljima mogu da imaju sledeće ishode:⁹

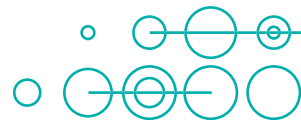
- podrška za ishode u ranom razvoju deteta (RRD);
- povećano prisustvo na rutinskim zdravstvenim pregledima i unapređenje ishoda u pogledu prehrane;
- unapređenje mentalnog zdravlja majki i dece;
- prekidanje ciklusa nasilja, uključujući vršenja nasilja u budućnosti; i
- promovisanje pozitivnih društvenih normi o društvenim strukturama u zaštiti i odgoju dece.

Program roditeljstva može da predstavlja strukturiranu intervenciju usmerenu na roditelje i druge staratelje deteta i osmišljen radi unapređenja interakcije između roditelja i deteta, kao i opšti kvalitet nege u odgoju koji se detetu nudi. Pozitivno roditeljstvo usmereno je na stvaranje bezbednog okruženja u kući i izgradnju temelja podrške i brige za decu putem pružanja nege koja odgovara na potrebe deteta, ljubavi, kvalitetno provedenog vremena, pohvala, prilika za učenje i zdravih metoda rešavanja neželjenih vidova ponašanja. Briga u odgoju uključuje pomoć detetu da razvije zdrave društvene i emotivne oblike ponašanja, podučavanje o životnim veštinama i promovisanje blagostanja putem modelovanja zdravih načina za rešavanje problema i komunikaciju o osećanjima.

⁸Linkenbach, J, Perkins, HW & DeJong, W. (2003). Parent's Perceptions of Parenting Norms: Using the Social Norms Approach to Reinforce Effective Parenting. Chapter 15 in HW Perkins (Ed). The Social Norms Approach to Preventing School and College Age Substance Abuse: A Handbook for Educators, Counselors, Clinicians, San Francisco, Jossey-Bass

⁹Parenting for Lifelong Health: A pragmatic cluster randomised controlled trial of a non-commercialised parenting programme for adolescents and their families in South Africa. BMJ Global Health 2018; 3(e000539)

Programi mogu da budu usmereni na pojedinačne porodice ili odabrane ciljne grupe u široj populaciji. Obično se sastoje od strukturirane serije sesija u kojima se koristi niz aktivnosti za učenje, često podržanih priručnicima. Mogu da ih vode stručnjaci, odnosno posebno obučeni voditelji. Programi mogu da budu grupni ili individualni na nivou roditelja/porodice, mogu da uključuju decu, ali nije obavezno; mogu da se vode u kući, u centru ili putem interneta. Mogu da se kombinuju sa drugim komponentama (npr. intervencijama usmerenim na nastavnike ili dete).

Jedan od osnovnih ciljeva zabrane fizičkog kažnjavanja dece u svim okruženjima, a naročito u kući, jeste da se promene norme, stavovi i ponašanje roditelja i da se uči pozitivno roditeljstvo kako bi se pospešio prelazak sa kaznenog na pozitivno roditeljstvo.

Ocena

Podaci pokazuju da donošenje i primena zakona kojima se zabranjuje svako fizičko kažnjavanje može doprineti značajnom smanjenju njegove primene. Praćenje i ocena igraju ključnu ulogu u proceni uspeha i izazova u primeni zakona o zabrani, a takođe su od ključne važnosti za razumevanje da li je strategija koja bi trebalo da utiče na znanja, stavove i ponašanje ciljne publike (npr. nastavnika, roditelja i drugih staratelja) zapravo proizvela pozitivne promene po decu. Praćenje i ocena bi trebalo da uključuju sve u okviru inicijative za prelazak sa zabrane na ukidanje, uključujući etičko učešće dece koja su često u boljem položaju od odraslih da razmene informacije o sopstvenim iskustvima.

Praćenje bi trebalo da predstavlja tekući proces sakupljanja i analize informacija.¹⁰ U idealnom slučaju, trebalo bi prikupiti polazne podatke pre primene zakona kako bi to pomoglo u praćenju promene stavova, znanja i vidova ponašanja. Sprovođenje programa i intervencija za promovisanje nenasilnog detinjstva trebalo bi da uključuje mehanizme za pospešivanje praćenja putem tekućeg prikupljanja i analize podataka. Praćenje bi trebalo da prati napredak planiranih aktivnosti, utvrđuje probleme, daje povratne informacije akterima i rešava probleme pre nego što dovedu do kašnjenja. Rezultate analiza bi trebalo proslediti onima koji su na pozicijama da preduzmu odgovarajuće aktivnosti.

COR indikator 16.2.1 zahteva od država da prikupljaju podatke o udelu dece uzrasta 1-17 godina koja su doživela fizičko kažnjavanje, odnosno psihološku agresiju staratelja tokom proteklog meseca. Ovi podaci generalno se prikupljaju putem MICS¹¹, VACS¹² i administrativnih podataka.

Praćenje napretka u promeni zabrane fizičkog kažnjavanja od ključne je važnosti jer:

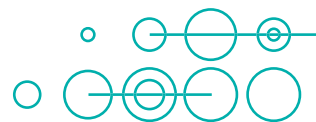
- Donosiocima politika potrebni su valjani i pouzdani podaci radi prevencije i intervencija.
- Mogu se naučiti lekcije o načinu na koji bi trebalo utvrditi buduće strategije, aktivnosti i partnere radi maksimalnog povećanja uticaja.
- Deca i adolescenti će biti upitani o njihovim iskustvima sa nasiljem, ali i informisani o stručnoj podršci.
- Dobro planiranje i koordinacija napora usmerenih na ocenu može da dovede do efikasnijeg korišćenja resursa. Ne postoji mnogo podataka o intervencijama usmerenim na detinjstvo bez nasilja u zemljama sa niskim ili srednjim stepenom prihoda.

¹⁰INSPIRE Seven strategies for ending violence against children, str. 90

¹¹Istraživanja višestrukih pokazatelja

¹²Istraživanja o nasilju nad decom

Pozitivan uticaj zabrane fizičkog kažnjavanja na živote dece: poruke iz istraživanja

Na **Novom Zelandu**, gde je zabrana ostvarena 2007. godine, stopa odobravanja fizičkog kažnjavanja pala je sa preko 90% iz 1981. godine na 40% 2013. godine. Zabrana je u **Poljskoj** ostvarena 2010. godine; odobravanje fizičkog kažnjavanja palo je za 18% od 2008. do 2013. godine. **Rumunija** je ostvarila potpunu zabranu 2004. godine; broj dece koju su roditelji udarili rukom bez ostavljanja traga pao je za 22% između 2001. i 2012. godine.

Više informacija i kompletne reference dostupni su na adresi: endcorporalpunishment.org/wp-content/uploads/research/Summary-of-research-impact-of-prohibition.pdf

Studije slučaja

Venecuela

Zabrana fizičkog kažnjavanja u svim okruženjima ostvarena je 2007. godine izmenama i dopunama Organskog zakona o zaštiti dece i adolescenata iz 1998. godine. Izmenama i dopunama se od odraslih zahteva da koriste nenasilne metode obrazovanja i vaspitanja radi odgoja i obrazovanja dece. Takođe se od države zahteva da uspostavi mere zaštite "radi ukidanja svih vidova fizičkog i degradirajućeg kažnjavanja dece i mladih". NVO Cecodap je 2011. godine pokrenula kampanju "Pasoš za dobro ophođenje" - kojom su promovisani nenasilni vršnjački odnosi, ukidanje fizičkog kažnjavanja i pravo na dobro ophođenje. Kampanja je uključivala sledeće:

- Distribuciju knjižice "Deset zapovesti za dobro ophođenje".
- Proizvodnju materijala za obuku, kao i obuke za odrasle, decu i mlade.
- Kampanju u sredstvima javnog informisanja radi podizanja stepena svesti o strategijama za promovisanje dobrog ophođenja prema deci.

TENEMOS DERECHO A VIVIR SIN VIOLENCIA

TENEMOS EL DEBER DE NO CAUSAR VIOLENCIA

La violencia en sus diferentes manifestaciones se ha convertido en parte de la vida de nuestros niños, niñas, adolescentes, familias. Se ha vuelto común y es aceptada socialmente en nuestros hogares: desde pegar, gritar, insultar (castigo físico y humillante), hasta las formas más crueles que pueden quitarle la vida a una persona o lesionarla gravemente.

No hay espacio que se salve: las casas, escuelas, comunidades, programación televisiva, internet, estadios... han abierto sus puertas a diferentes formas de agredir y descalificar.

Proponemos una movilización dirigida a toda persona, centro educativo, grupo que sienta no podemos conformarnos con pensar que la violencia es la forma de relacionarnos.

Es un llamado a reflexionar sobre lo que cada uno de nosotros podemos hacer en nuestra familia, comunidad, salón de clases, escuela...

Esperamos se convierta en un compromiso que trascienda una semana y se convierta en una campaña permanente.

PRINCIPIOS BÁSICOS

- 1. Cultura de la vida.**
La vida constituye un bien supremo y nadie puede disponer de ella, hacernos daño, herimos.
- 2. Todos merecen respeto.**
Las relaciones entre los seres humanos pueden y deben basarse en respeto hacia las otras personas. Nadie puede ser discriminado (a) por ser diferente, condición, edad...
- 3. Buen Trato.**
Todos los niños, niñas y adolescentes tienen derecho a una crianza y educación no violenta y a no ser víctimas de castigos físicos y humillantes (Art. 32 A LOPNNA).
- 4. La violencia no debe ser tolerable.**
Todo niño, niña y adolescente tiene derecho a estar protegido de todas las formas de violencia (Art. 19 Convención sobre los Derechos del Niño).
- 5. Vías pacíficas.**
El conflicto es inherente a las relaciones humanas, pero se debe solucionar de forma no violenta.

¿QUIÉNES PUEDEN PARTICIPAR?

Todas aquellas personas, organizaciones, asociaciones sociales, consejos comunales, miembros del sistema de protección, empresas, grupos, medios de comunicación, personalidades del arte, deporte, niños, niñas y adolescentes que sientan y creen que es posible promover relaciones basadas en el respeto, que creen o fortalezcan comunidades para el Buen Trato, en otras palabras que estén dispuestos a convertirse en promotores y promotoras del Buen Trato hacia los niños, niñas y adolescentes y de esta forma hacer Un Trato para el Buen Trato.

SÍMBOLO

Cinta blanca. Todos los niños, niñas, adolescentes, adultos, docentes usarán una cinta blanca en un lugar visible que simbolice el compromiso con la paz y la no violencia. En el caso de los niños y niñas que usan uniforme de color blanco se considerará la opción de usar la cinta como lazada, pulsera, en el cabello...

ACTIVIDADES SUGERIDAS

I. Actividades colectivas simbólicas.

Tienen por objetivo recordarle a todos(as) que queremos un país sin violencia, donde prime el buen trato y el aprecio hacia el otro(a) (tanto en las familias, como en la escuela, en los sitios de trabajo, en los espacios públicos, en las relaciones entre los Estados, entre los diversos credos religiosos, etc.). Pueden organizarse en base a la disposición de las organizaciones involucradas, adaptándose a las necesidades y recursos propios de su comunidad.

- 1. Honrando a las víctimas de la violencia.**
Se realizará un minuto de silencio por todos aquellos niños, niñas, adolescentes, jóvenes, madres, padres que perdieron su vida por la violencia, quienes resultaron heridos, afectados. Se invitará a honrar aquellas personas que conocimos o que conocemos para que hagan que nuestro compromiso sea mayor. La bandera nacional se izará a media asta.
- 2. Celebrando la Vida.**
Cada centro podrá realizar reuniones, celebraciones para agradecer y valorar la vida, reafirmar el compromiso de "Si a la vida y No a la Violencia".

Información

Para el envío de sugerencias e información adicional:

Cecodap:

Tel.: (0212) 9514079-9526269-9526378
Fax: 0212 9515841

Correo electrónico:
buentrato@cecodap.org.ve
www.cecodap.org.ve

@cecodap

cecodap organización / cecodap formación convivencia

Favor contactarnos para tener tus datos y así poder compartir la programación, materiales y recursos que se están preparando e intercambiar información.

SI A LA VIDA. NO A LA VIOLENCIA

3. Pacto por el Buen Trato.

Después de realizar una reflexión sobre las formas de violencia presentes a nuestro alrededor y que nos afectan, expresar nuestro compromiso para declarar Espacios de Buen Trato (el salón, la escuela, grupo...) mojando nuestras manos en pintura y poniéndolas sobre una superficie (tela, papel) con suficiente espacio y que quede expuesta.

4. Vacunación para el Buen Trato.

Se realizarán jornadas para administrar una dosis (caramelo, pastilla de chocolate), asociada con dulzura y cariño. Se les entregará una tarjeta de vacunación en donde podrán anotar las fechas de las nuevas dosis pues la paz es una tarea de todos los días. La idea central es poder garantizar que quien haya sido vacunado(a) reflexione sobre cuando ha sido violento(a) y cómo poder evitar este tipo de acciones.

5. Ciudadanos del Buen Trato.

Se realizarán Jornadas para la entrega de Pasaportes del Buen Trato. La idea es poder analizar cómo debe ser la Comunidad del Buen Trato de la cual queremos ser ciudadanos(as) y cuál es nuestro compromiso. En aquellos centros que ya se ha expedido el pasaporte se pueden hacer jornadas de renovación, trámite de visas que nos permitan retomar la reflexión y compromiso.

II. Actividades incorporadas en programación diaria.

En el caso de centros educativos, entidades donde niños, niñas y adolescentes comparten diariamente, se podrá reforzar el Buen Trato con actividades artísticas, culturales, deportivas, académicas en sus clases o actividades cotidianas que les permitan analizar y compartir sus inquietudes y propuestas sobre el tema. Se podrá asimismo realizar debates, cine foros, trabajos de investigación que permitan evidenciar los efectos de los distintos modos de violencia y cuáles son las posibles soluciones.

Algunas sugerencias:

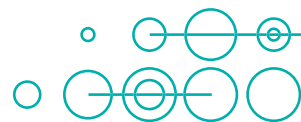
- Tomemos el cielo por la vida.** Elevación de papagayos, globos con los deseos.
- Al son de la vida.** Canciones, bailes, canción-foros.
- Coloreemos la vida.** Dibujos, exposiciones, murales, carteleros.
- Oración por la vida.** Expresión espontánea de nuestra fe.
- Decálogo por la vida.** Construirlo colectivamente.
- Medios de comunicación.** Se debe buscar la participación directa de diferentes medios de comunicación (nacionales, regionales, comunitarios), con el fin de que el mensaje se difunda a la mayor cantidad posible de personas. Se sugiere también que durante los llamamientos difundir textos que promueven la convivencia pacífica, tales como el Manifiesto: Si a la Vida. No a la Violencia

SEMANA DEL BUEN TRATO

16 al 22 Mayo 2011

Juntos por una convivencia sin violencia

Cecodap **Save the Children**

Škotska

Fizičko kažnjavanje dece zabranjeno je u Škotskoj Zakonom o deci (ravnopravna zaštita od nasilja) (Škotska) iz 2019. godine. Zakon je stupio na snagu 7. novembra 2020. godine. Škotska je prvi deo Ujedinjenog Kraljevstva koji je doneo zakonodavstvo kojim se svo fizičko kažnjavanje dece stavlja van zakona.

Zakonom se ministri Škotske obavezuju da preduzmu korake da podignu stepen svesti javnosti i razumevanja posledica novog zakonodavstva. U skladu sa tom dužnošću i nakon konsultacija sa zainteresovanim stranama, Vlada Škotske preduzela je sledeće mere:

Objavljivanje informacija o Zakonu na:

- internet strani Vlade Škotske (koja sadrži informacije o radu vlade)
- mygov.scot (informacije za građane o pristupu javnim službama u Škotskoj).
- ParentClub [sic] (internet strana Vlade Škotske koja pruža savete i podršku roditeljima i starateljima)
- Informacije o stupanju Zakona na snagu postavljene su na različite društvene mreže (npr. kanale ParentClub-a i glavne naloge Vlade Škotske na društvenim mrežama).
- Proizvodnja i objavljivanje promotivnih materijala o Zakonu kako bi se podržale zainteresovane strane u svom radu u vezi sa Zakonom.
- Uključivanje informacija o Zakonu u publikaciju Nacionalne zdravstvene službe (NZS) za nove roditelje u Škotskoj pod nazivom "Priprema, pozor, beba". Ova publikacija se stavlja na raspolaganje svim trudnicama u Škotskoj, a objavljuje se i putem interneta.
- Priprema i distribucija okvirnog dokumenta za podršku organima koji vrše sprovođenje i stručnim licima radi razvoja sopstvenih sektorskih informacija o zabrani.
- Pružanje podrške za roditelje i staratelje putem marketinške kampanje i digitalnih resursa.

Scottish Government
Riaghaltas na h-Alba
gov.scot

The law on all forms of physical punishment of children in Scotland has changed.

On 7 November 2020, all forms of physical punishment of children became against the law in Scotland.

If you want to know more about this change in the law, please visit our [website](#).

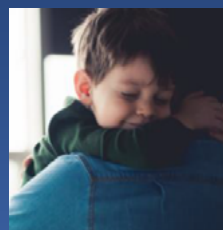
This contains information about why this law has been introduced and what it does.

Our website also includes details about what we've done to prepare for this change in the law and where support is available for those that want it.

This change in the law is about making things better for children in Scotland.

Physical punishment is not in the best interests of children, and it can be harmful. It includes but is not limited to smacking, slapping, skelping and pinching.

We want Scotland to be the best place in the world for children to grow up, and this legal change supports that aim.

We know it can sometimes be difficult to cope with being a parent or carer.

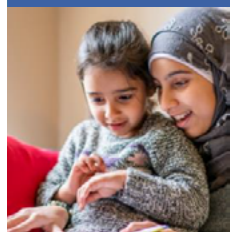
That's why we've put together some advice and tips for keeping calm when things get challenging.

You can find these, and other helpful hints, on our [ParentClub](#) website.

And remember, if you're a parent, you're not on your own.

We all find things challenging sometimes, but you do not need to go it alone - support is available.

If you think speaking to someone might help, you can talk to [Children 1st Parentline](#). This is a free service.

Dodatne studije slučaja mogu se pronaći u alatu UNCAT za sprovođenje u pogledu pozitivne discipline (videti stranu br. 3).

**End Violence
Against Children**

**End Corporal
Punishment**

Positive
Discipline In
Everyday Life

Save the Children

secretariat@end-violence.org

end-violence.org
endcorporalpunishment.org

f @GPtoEndViolence
@ @GPtoEndViolence
t @GPtoEndViolence

633 Third Avenue, Floor 25, New York, NY 10017